

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. het lid Alkaya (SP)
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag, 17 november 2020

Ref: B20.22

Betreft: consultatie voorontwerp voor de wet eerlijk beslissen

Geachte heer Alkaya,

Graag maakt Eumedion, het corporate governance en duurzaamheidsforum voor institutionele beleggers, gebruik van de mogelijkheid om te reageren op het consultatiedocument d.d. 17 september 2020 inzake het voorontwerp voor de wet eerlijk beslissen (hierna: het voorontwerp). Het voorontwerp voorziet in de introductie van een instemmingsrecht voor de ondernemingsraad (OR) van bedrijven met ten minste 100 werknemers bij belangrijke besluiten. Alvorens in te gaan op de voorgestelde wetswijzigingen, wil Eumedion eerst enkele algemene opmerkingen maken.

1. Algemene opmerkingen

In de conceptmemorie van toelichting valt te lezen dat de Rijnlandse traditie onder druk staat vanwege bedrijven die zich te veel op winstmaximalisatie op de korte termijn richten, ongeacht de gevolgen op lange termijn. Daarnaast wordt er in de toelichting op gewezen dat op korte termijn gerichte aandeelhouders (al dan niet in geval van een vijandige overname) de Rijnlandse traditie onder druk zetten. Eumedion meent dat het bestuur van een Nederlandse beursvennootschap zich in lijn met de Nederlandse Corporate Governance Code (hierna: herziene code) dient te richten op langetermijnwaardcreatie en daartoe de in aanmerking komende belangen van alle *stakeholders* dient te wegen. De bij Eumedion aangesloten deelnemers proberen hieraan bij te dragen door zich op te stellen als verantwoorde en betrokken aandeelhouders van Nederlandse beursvennootschappen. In 2018 heeft Eumedion de Nederlandse *Stewardship* Code opgesteld. In deze Code wordt uitgelegd op welke wijze institutionele beleggers kunnen voldoen aan hun verantwoordelijkheden rond betrokken en verantwoord aandeelhouderschap op een manier die

bijdraagt aan de langetermijnwaardecreatie door Nederlandse beursvennootschappen waarin is belegd en daarmee aan het rendement op hun beleggingen.

2. Het voorgestelde instemmingsrecht voor de OR bij belangrijke besluiten is niet nodig; het bestaande instrumentarium van de OR is afdoende

In de conceptmemorie van toelichting wordt erop gewezen dat medewerkers in Nederland op dit moment nauwelijks zeggenschap hebben over strategische beslissingen binnen bedrijven. Het voorontwerp beoogt – zo valt te lezen in de conceptmemorie van toelichting – de machtsbalans tussen aandeelhouders en werknemers te herstellen, opdat het bestuur meer verantwoordingsplicht voelt richting beide groepen. Om dat te bewerkstelligen wordt voorgesteld om de OR van bedrijven met ten minste 100 werknemers een instemmingsrecht te geven bij belangrijke besluiten. Uit de conceptmemorie van toelichting volgt dat het bij belangrijke besluiten gaat om de oprichting of sluiting van bedrijfsonderdelen, de aan- of verkoop van bedrijfsonderdelen en de salariering van topbestuurders. Eumedion is geen voorstander van een dergelijk instemmingsrecht voor de OR en meent dat er nu al sprake is van eerlijke, gebalanceerde besluitvorming.¹ Zo dienen dergelijke besluiten te worden goedgekeurd door de raad van commissarissen en heeft de OR ten aanzien van die besluiten een adviesrecht met de mogelijkheid om dat te sanctioneren via de rechter.² In sommige gevallen dient de aandeelhoudersvergadering daarna nog goedkeuring te verlenen, waarbij de OR de mogelijkheid heeft om zijn advies en standpunt aan de aandeelhouders kenbaar te maken zodat aandeelhouders dit kunnen meewegen bij de bepaling van hun stemgedrag. Niet is gebleken dat het reeds bestaande instrumentarium voor de OR ten aanzien van dergelijke belangrijke besluiten te zwak zou zijn.³ Wetgeving op dit vlak achten wij daarom niet nodig. Hieronder lichten wij dat nader toe.

Uit een brief⁴ die de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) nog niet zo lang geleden naar de Tweede Kamer heeft gestuurd, volgt dat het reeds bestaande instrumentarium van de OR afdoende is. In voornoemde brief wordt aangegeven dat de Sociaal-Economische Raad in het in 2008 uitgebrachte advies concludeerde dat OR'en in het Nederlandse medezeggenschapsrecht adequate middelen vinden om (strategische) besluiten van ondernemingen, waaronder besluiten omtrent fusie en overname en (financiële) herstructurering, te beïnvloeden en – in extreme situaties – zo nodig door rechterlijk ingrijpen te doen redresseren. Daarnaast wordt er in die brief op gewezen dat het Ministerie van SZW in 2009 onafhankelijk onderzoek heeft laten verrichten naar het gebruik

¹ Het opschrift van het wetsvoorstel 'eerlijk beslissen' suggereert onzes inziens ten onrechte dat er alleen sprake zou zijn van eerlijke besluitvorming als de OR een instemmingsrecht zou hebben (en anders niet).

² Art. 26 WOR.

³ Art. 25 WOR (adviesrecht ten aanzien van belangrijke besluiten) en art. 2:135a BW (adviesrecht ten aanzien van voorstel tot vaststelling van het bezoldigingsbeleid van beursvennootschappen). Daarnaast heeft de OR ook het recht om een standpunt te bepalen ten aanzien van belangrijke besluiten en voorstellen tot vaststelling van het bezoldigingsbesluit bij naamloze vennootschappen (art. 2:107a lid 3 BW en art. 2:135 lid 2 BW).

⁴ Kamerstukken II 2017/18, 34 267, nr. 12.

van de rechten van de OR. Hieruit bleek dat OR'en van met name grote ondernemingen niet alle rechten ten volle benutten, maar dat de Wet op de ondernemingsraden (WOR) als uitgangspunt voldoet. Dit strookt ook met onze bevindingen. Ook afgelopen AVA-seizoen bleek dat nog niet alle OR'en gebruikmaakten van bijvoorbeeld het adviesrecht ten aanzien van het bezoldigingsbeleid van het bestuur en als zij hiervan wel gebruikmaakten, was dit over het algemeen weinig kritisch.⁵ Zo zag de OR van Wolters Kluwer “geen toegevoegde waarde in het uitbrengen van een formeel advies” (dictum 2019-jaarverslag van Wolters Kluwer), terwijl de algemene vergadering het voorgestelde bezoldigingsbeleid voor het bestuur verwierp. Veel aandeelhouders van Wolters Kluwer namen juist aanstoot aan het excessieve karakter van het voorgestelde bezoldigingsbeleid.

Nog afgezien hiervan wil Eumedion nog graag wijzen op het volgende. In de bijlage bij voornoemde brief van de Minister van SZW⁶ wordt specifiek stilgestaan bij de gesprekken die zijn gevoerd ten aanzien van de rol van de OR bij overnames. In dat kader hebben sommigen gepleit voor een instemmingsrecht voor de OR bij overnames. In voornoemde bijlage wordt aangegeven dat een dergelijk instemmingsrecht niet goed past binnen het wettelijk regime waarin het instemmingsrecht van de OR beperkt is tot arbeidsvoorwaardelijke aangelegenheden. Daarnaast wordt erop gewezen dat de factor tijd bij overnames belangrijk is en dat de juridische procedures die bij het instemmingsrecht horen (kantonrechter/hoger beroep/cassatie) daar niet bij passen. Eumedion meent dat soortgelijke bezwaren ook gelden voor het in het voorontwerp voorgestelde instemmingsrecht voor de OR ten aanzien van belangrijke besluiten.

3. Samenloop met het voorontwerp voor de wet ‘eerlijk delen’ verdient aandacht

Eumedion vindt het wenselijk dat er aandacht wordt besteed aan de samenloop tussen dit voorontwerp en het voorontwerp voor de wet ‘eerlijk delen’. In het voorontwerp krijgen werknemers via de OR instemmingsrecht over belangrijke besluiten. Over diezelfde onderwerpen kunnen werknemers via het administratiekantoor meestemmen in de algemene vergadering op grond van het voorontwerp voor de wet ‘eerlijk delen’. Wat Eumedion betreft is dat dubbelop.

4. Mocht toch worden vastgehouden aan het instemmingsrecht voor de OR dan zijn verduidelijkingen wenselijk

Mocht toch worden vastgehouden aan de introductie van een instemmingsrecht voor de OR dan vraagt Eumedion nog aandacht voor de volgende punten.

- In de conceptmemorie van toelichting valt het volgende te lezen: “*De initiatiefnemer verwacht dan ook dat dit wetsvoorstel leidt tot betere besluitvorming en waardecreatie voor de lange termijn, zonder dat het gebruik van de uitgebreide rechten nodig zal zijn. Onderzoek wijst uit dat*

⁵ Zie ook het door Eumedion gepubliceerde evaluatierapport aandeelhoudersvergaderingen 2020: <https://www.eumedion.nl/clientdata/215/media/clientimages/Evaluation-AGM-season-2020-def.pdf?v=201030132702>.

⁶ Bijlage bij Kamerstukken II 2017/18, 34 267, nr. 12 (rechten van de OR en bevindingen gesprekken).

werknemersvertegenwoordiging een positieve invloed heeft op de waarde van de onderneming". Eumedion kan deze passage niet helemaal plaatsen. Als het gebruik van de uitgebreide rechten niet nodig zal zijn waarom is het dan noodzakelijk om de wet op dit punt te wijzigen?

- In de conceptmemorie van toelichting valt te lezen dat het uitgebreide instemmingsrecht voorwaardelijk wordt gemaakt aan een medewerkersraadpleging die de OR moet uitvoeren, alvorens van dit instemmingsrecht gebruik te mogen maken. Het valt Eumedion op dat de conceptmemorie van toelichting uit lijkt te gaan van een striktere interpretatie dan het voorgestelde art. 27 lid 3 WOR waaruit volgt dat de ondernemingsraad kan besluiten de betrokken aangelegenheid voor te leggen aan zijn achterban alvorens te besluiten of hij zijn instemming verleent. Eumedion adviseert om te verduidelijken onder welke voorwaarden de OR gebruik mag maken van het instemmingsrecht ten aanzien van belangrijke besluiten.
- In de bijlage bij de in paragraaf 2 genoemde brief van de Minister van SZW⁷ wordt aangegeven dat begin 2018 is gedebatteerd over de bevoegdheden van de OR met betrekking tot het beloningsbeleid van bestuurders. Er wordt op gewezen dat in dat kader een amendement is verworpen dat voorzag in een instemmingsrecht voor de OR met een regeling of afspraak over de hoogte en inhoud van de arbeidsvoorwaarden van individuele bestuurders. Het is voor Eumedion niet duidelijk waarom een wetsbepaling met een soortgelijke strekking nu wel op voldoende steun zou kunnen rekenen.

Wij zijn uiteraard graag bereid ons commentaar mondeling nader toe te lichten. Onze contactpersoon is Diana van Kleef (diana.vankleef@eumedion.nl, tel. 070 2040 302).

Met vriendelijke groet,

Drs. Rients Abma
Directeur Eumedion

Zuid Hollandlaan 7
2596 AL DEN HAAG

⁷ Bijlage bij Kamerstukken II 2017/18, 34 267, nr. 12 (rechten van de OR en bevindingen gesprekken).